

Eseménykezelő alrendszer Linuxhoz

A távközlési alkalmazások rendkívül alacsony késleltetést követelnek meg, és a bonyolultságuk szintén nem mindennapi. Egy aszinkron eseménykezelő rendszerre építkezve teljesíthetők az elvárások.

Ez az írás egy sorozat első része, amely egy új linuxos eseménykezelő alrendszert ismertet. Ez alkalommal a motívációt és az elvárásokat tárgyalom, illetve egy ilyen távközlési szintű Linux megvalósításának az előnyeit esetelem. Egy natív eseményalapú rendszer Linux-rendszeren belüli megvalósítási lehetőségének tanulmányozása kutatási tervzetként 2001-ben kezdődött meg az Open Systems Labnál (az Ericsson Research egyik egysége), Montrealban. A cél az volt, hogy a Linuxot eseményvezérelt környezettel bővítsék, amely távközlési alkalmazásokban a meglévő megoldásoknál jobb teljesítmény tudna nyújtani.

A Linux operációs rendszer távközlési szintűvé történt fejlesztése iránt egyre nagyobb érdeklődés mutatkozott. Például az OSDL Carrier-Grade Linux munkacsoport (<http://www.osdl.org/projects/cgl>) jelenleg is azon dolgozik, hogy kidolgozza mindazokat a követelményeket, amelyeket teljesítve a Linux a következő nemzedékbeli hálózatok megbízható, távközlési szintű kiszolgálórendszerévé válhat.

A távközlési alkalmazásoknál az operációs rendszernek rendkívül alacsony válaszütdőt kell garantálnia, miközben a leállási ideje éves szinten legfeljebb öt perc lehet – ez 99,999 százalékos rendelkezésre állásnak felel meg –, és ebbe a vas és az operációs rendszer meghibásodásai és a programfrissítések egyaránt beletartoznak. Egy távközlési rendszer esetében ezek mellett további elvárásoknak is meg kell felelni, például a méretezhetőség, az elérhetőség és a teljesítmény tekintetében.

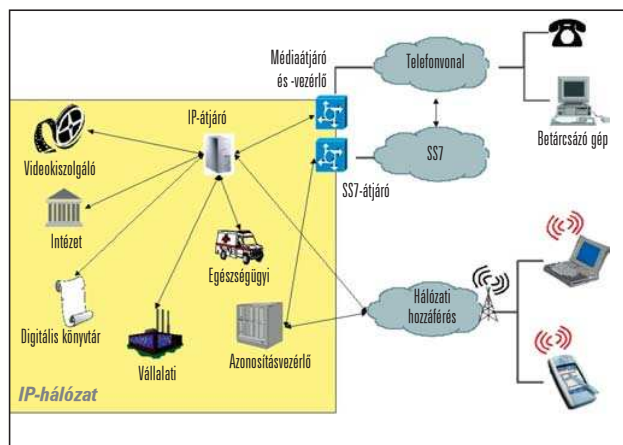
Az ilyen rendszereknek egyszerre több ezer kérést kell kezelniük olyan módon, hogy a teljesítményük még erős terhelés mellett sem csökkenhet. Az előfizetők egy-egy kérés kiadásakor elviselnek ugyan némi késleltetést, ám a féktelenül növekedő válaszütdők számukra egyértelműen elfogadhatatlanok. Bizonyos tranzakciók kezelése több okból sem történik meg azonnal, a válasza néhány milliszekundumnyi ideig vagy néhány másodpercig várni kell. Amíg azonban egy alkalmazás valamilyen válasza vár, kevésbé tud foglalkozni a többi tranzakció feldolgozásával.

Számos, a Linux képességeinek javítását ígérő megoldás látott napvilágot, köztük többszáz megvalósítást is találni lehetett, amelyeknek hatékony Posix-felületek készítésétől vagy a meglévő rendszermageljárások méretezhetőségének javításától remélték az áttörést. Mi úgy gondoljuk, hogy e megoldások egyike sem felel meg kellő mértékben a távközlési szintű kiszolgálók igényeinek.

Ahhoz, hogy eme álláspontunk megfelelő alátámasztást nyerjen, ebben a cikkben át szeretném tekinteni a távközlési hálózatok működését. Céлом az, hogy ilyen módon tisztázzam a távközlési szintű operációs rendszerekkel szemben támasztott elvárásokat. Ennyi bevezetés után elmagyarázom egy natív aszinkron eseménykezelő rendszer előnyeit – ezek kivétel nélkül a távközlési iparág igényeinek magasabb szintű kielégítését szolgálják.

A távközlési ipar elvárásai

Távközlés, telekommunikáció – esetünkben ez azt jelenti, hogy két eszköz között létrejön egy telefonhívás, és vezetékes összeköttetésen hangot továbbítunk. Az 1. ábrán a hagyományos

1. ábra A PSTN és az IP alapú hálózatok felépítése és együttműködése

nyilvános kapcsolt telefonhálózatok (Public Switched Telephone Network, PSTN) vázlata látható. A szolgáltatók eszközei a jelzéskezelésnek nevezett művelethalmazzal kezelik a két pont között felépülő telefonhívásokat. A PSTN-hálózatokban a jelzéskezelés a Signaling System 7 (SS7) protokollkészlettel történik. Az SS7 végzi a hívások útvalasztását, ennek során – a megfelelő áramkörökön keresztül – egy útvonal jön létre a célkészülék felé. Az útvonal létrejötte után a két telefonkészülék összekapcsolódik, és megkezdődhet a hangtovábbítás. Az SS7 protokoll képes az adatok fordítását a két eltérő típusú hálózat között, illetve bizonyos hibákat is kezel.

Az internet rugalmassága, költséghatékonysága és folyamatos növekedése számos távközlési céget arra késztet, hogy internetes alapokra helyezze át szolgáltatásait. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy az IP alapú megoldások lassan a távközlési szolgáltatások új szabványaiává váljanak. A két különböző típusú hálózat eltérő műszaki megoldásokat alkalmaz, együttműködésükhöz jelzéskezelésre és médiaátjárókra van szükség. Az átjárók végzik az adatok fordítását a két eltérő típusú hálózat között. Egy SS7 átjáró például a jelzéseket a Stream Control Transmission Protocol (SCTP) segítségével ágyazza be, így teszi lehetővé IP alapú továbbításukat. A médiaátjáró feladata a PSTN-hálózat és az IP alapú hálózat között átadott hangok kódolása és dekódolása.

A jelzéskezelés és a médiaátjáró együttesen képes arra, hogy a PSTN-hálózatból érkező hívások számára elérhetővé tegye az IP alapú hálózatot. A jelzéskezelő átjáróknak beagyazást kell végezniük, megőrizve az SS7 üzenetek írásmódját és szemantikáját,

miközben azok továbbítása internetes protokollok segítségével, például IP felett SCTP vagy IP felett UDP megoldással történik. Egy jelzéskezelő kiszolgálónak az egy időben érkező kérések számának növekedésekor is változatlan teljesítményt kell nyújtania. Egy médiaátjáró segítségével a szolgáltatók megoldhatják az adatfolyamok átléptetését a PSTN és az IP alapú hálózatok között. Az, hogy hány kapcsolatot képesek fogadni, az adott eszköztől függ, a kapcsolatok száma felületenként egy és több ezer között változhat. A médiaátjáróknak nagyszámú kapcsolatot kell kezelniük, méghozzá valós időben.

A hitelesítő, engedélyező és számlázó (authentication, authorization, accounting – AAA) kiszolgálók felhasználói profilokból tartanak fenn adatbázisokat. Általában egy vagy két AAA kiszolgáló egy-egy szolgáltató sok millió előfizetőjének adatait kezeli. Nem szokatlan, hogy csúcsidekben másodpercenként több ezer hitelesítési kérés is érkezik. A kapcsolatok számának szeszélyes változása miatt meglehetősen nehéz előre tervezni. Az AAA kiszolgálók kritikus szerepet játszanak az IP alapú hálózathoz való hozzáférés vezérlésében, így esetükben a meghibásodások nem engedhetők meg. Nem szigorú valós idejű képességekkel kell rendelkezniük, válaszidejük a kérések túlnyomó részében nem haladhatja meg a néhány msec időtartamot.

A médiakiszolgálók különleges erőforrásokat és szolgáltatásokat nyújtanak a felhasználók számára, például videokonferencia és elektronikus levelezési lehetőséget, videokiszolgálókat és egyéb alkalmazásokat. Az ilyen távközlési rendszereknél fontos szempont a méretezhetőség, továbbá a processzorok vagy a felületek számának növelésével, illetve a sávszélesség bővítésével a kezelhető tranzakciók számának is lineárisan kell növekednie. A távközlési szolgáltatók mindig lineáris méretezhetőségben gondolkodnak, vagyis az egy tranzakcióra eső költség a kiszolgáló bővítésekor nem növekedhet.

Meghibásodás vagy terven kívüli leállás esetén a távközlési szintű berendezések önműködően helyreállítják magukat, illetve a redundáns hálózati erőforrások felhasználásával más kiszolgálóknak adják át a feladataikat. Az üzem közben végzett programfrissítések és az üzem közben cserélhető alkatrészek szintén a 99,999 százalékos rendelkezésre állást szolgálják.

A Linux már bizonyítottan üzembiztos, kiegyensúlyozott teljesítményre képes, így a távközlési szolgáltatók számára is figyelemre érdemes megoldást jelent. Ahhoz azonban, hogy a távközlési rendszerek alapelemévé válhasson, olyan összetevőkkel kell bővíteni, amelyek révén képes teljesíteni az iparág rendkívül szigorú kívánalmait.

Teljesítmény és módosuló felépítés: párban járnak

A hagyományos programozási modelleknél a programok összetevői explicit módon végzik egymással az összehangolást. Ha sok adatcserét kell végezni, ez a megszokott módszer. A fájlleírók változásainak figyelésére például a `select()` vagy a `poll()` hívást szokták használni. A `select` általános megvalósítása a leírók egész tömbjét végigolvassa. Méretezhetőségről ez esetben nem is beszélhetünk, hiszen egy-egy leíró módosulásának felismerése a tömb méretével arányosan növekvő ideig tart. Ez az alkalmazások késleltetéseinek növekedését okozza, illetve a rendszer általános teljesítményének romlását idézi elő. Ha átvizsgálunk egy leírotömböt, vagy valamilyen adatra várakozunk, akkor fogyasztjuk a processzor erőforrásait. A hatékony algoritmusok tervezésekor általánosan elterjedt ötlet a rendszeresemények aszinkron kezelése. A felhasználói térben futó alkalmazások eseményekről való értesítésére alkalmas megoldás többek közt a Posix AIO, az `epoll` vagy a BSD `kqueue` (lásd a *Kapcsolódó címeket*).

Amikor az ilyen módszerek hatékonyságát vizsgálják, sokszor azt az átlagos időt mérik, amelyik az eseménynek a rendszer-mag által történő észlelése és az alkalmazás által való tényleges kezelése között telik el. Az az oka, hogy ilyen jellegű vizsgálatokat végeznek, hogy a mikro-teljesítménypróbák ezekben az esetekben hamis eredményt adnának. Ezek a megoldások önmagukban lehetnek ugyan hatékonyak, ám más az alkalmazási területnek kevésbé megfelelő, például többszálú eljárásokkal társítva már kevésbé teljesítenek jól. Számos webkiszolgáló például egy szálkészletet (thread) alkalmaz, amely a kiszolgáló indításakor jön létre. Általában egy szál kezeli a bejövő kapcsolatokat, és mellette minden tranzakcióhoz létrejön egy-egy szál. Alacsonyabb számú bejövő kapcsolatnál ez a megközelítés megfelelő, ám amikor a terhelés magasabbra szökik, a hatékonysága jelentősen leromlik.

Többszálú alkalmazásokat akkor kell használni, ha magas fokon egyidejű futtatást kell megvalósítani a processzorért versengő objektumok között. Jól ismert példát szolgáltatnak a nagyteljesítményű, számításokat végző alkalmazások, amelyeknél fontos, hogy minden szál gyorsan fusson, ám viszonylag kisszámú szállal kell megbirkózni.

A szálak soros és szinkronműködést valósítanak meg, az egyidejű futtatást igénylő alkalmazásoknál gyakorlatilag szabványos megoldássá váltak. Csak hogy az alkalmazások tervezésekor vagy az összehangolások kezelésekor elkövetett hibák miatt könnyen torlódások keletkezhetnek a rendszerben, amelynek a teljesítménye látványosan csökkenhet. *J. Ousterhout* „Why Threads Are a Bad Idea” (Miért rossz ötlet a szálak használata?) című írásában megállapítja, hogy a szálak programozása nehéz, és a használatuk általában olyan alkalmazások létrejöttéhez vezet, amelyek nagyobb terhelés alatt meglehetősen rosszul teljesítenek.

A távközlési alkalmazásokban nincs versengés a szálak között. Egyidejűség akkor fordul elő, ha közös objektumokat, például osztott adatszerkezeteket kell kezelni. Ezeknél az alkalmazásoknál a szálak az osztott adatokhoz való egyidejű hozzáférés lehetőségének biztosításához szükségesek.

A távközlési alkalmazásoknál másodpercenként több ezer tranzakciót és több száz egyidejű kapcsolatot kell kezelni ugyanazzal a processzorral. Ezek mellett rendszereseményeket, például adatbázis-hozzáféréseket, alkalmazáshibákat, túlterhelésjelzéseket, riasztásokat, a rendszerösszetevők állapotának változásait is kezelni kell. Egy alkalmazás futását egy rendszeren több ezer esemény létrejötte kísérheti, vagyis az eseményeknek szállal való kezelése nem volna hatékony. A hagyományos aszinkron módszerek úgy próbálják kezelni ezt a méretezhetőségbeli hiányosságot, hogy megkísérlik megakadályozni az alkalmazásokat abban, hogy feleslegesen várakozzanak, illetve a linuxos `epoll`-hoz hasonlóan segítik a működő leírók hatékony felismerését. Ezeknek a módszereknek a hatóköre sajnos a fájlleírókra korlátozódik, így a figyelembe veendő eseményeknek csak a töredékét képesek kezelni. Nagyszámú szálat indítva – mint az események kezelése miatt az a webkiszolgálók esetében is történik – torlódás alakulhat ki a rendszerben, a helyzet pedig tovább súlyosbodhat.

Eseményalapú rendszerek

Az összetett, osztott programrendszerek fejlesztéséhez olyan eljárásokat kell megvalósítani, amelyek képesek a rendszer rendelkezésre álló erőforrásainak maradéktalan kiaknázására. Ígéretes ötletnek tűnik, ha a kérdés megoldására egy eseményalapú alrendszert próbálunk meg Linux alá készíteni. Egy ilyen bővítménnyel valódi együttműködést lehetne megvalósítani az

operációs rendszer és az alkalmazások között. Bizonyos össze-
vetők segítségével jelentkezni lehetne a különféle eseményekre,
amelyekről később aszinkron módon, a megfelelő kezelők
végrehajtása révén lehetne értesülni.

Ha összehasonlítjuk a jelzés- és eseménykezelőket, az utóbbiak
sokkal hasznosabbnak bizonyulnak, hiszen az adatokat
azonnal át is adják az alkalmazásnak. Egy aszinkron esemény-
kezelő rendszert alapvetően általános felhasználói kezelők
– amelyeket a rendszer hív meg –, illetve periodikus figyelő
összetevők, például időmérők készítéséhez lehet felhasználni.
Az első eset különösen érdekes, ha egy alkalmazás nem tudja,
hogy mikor történik meg egy esemény. Ha az eseményeket
aszinkron módon fogadja, az alkalmazás olyan módon is
elvégezheti a szükséges műveleteket, hogy nem foglalkozik
az adatok beszerzésével – ugyanis átadott értékek formájában
kapja meg őket.

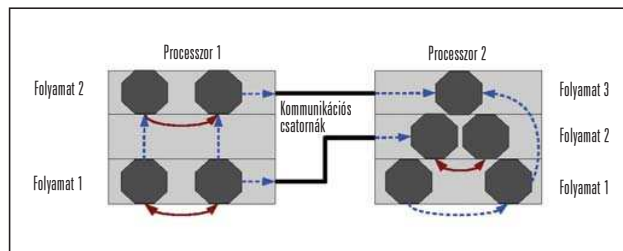
Folytattak már vizsgálatokat arra vonatkozólag, hogyan
lehetne létrehozni egy gyors üzenetátadó rendszert, amely az
aszinkron eseményeknél megismert alapelvek alapján mű-
ködné. Például az aktív üzenetek (lásd a *Kapcsolódó címeket*)
aszinkron módon kerülnek végrehajtásra, a fogadó folyamat
vermében. A felbukkanó szálaknál minden kezelőhöz külön
futtatási szál jön létre, az egyszálú felhívásoknál pedig minden
egy processzoron kinevezett szál keletkezik. Az AEM olyan
rohamosan fejlődő megoldás, amely natív környezetet ad a
ténylegesen aszinkron működést megkövetelő alkalmazások
fejlesztéséhez. Az AEM felhasználásával például natív aszinkron
foglatatfelületet készítettünk TCP-protokollhoz. AEM
környezetben a bejegyzés végrehajtásakor kell kiválasztani
a kezelőt, ennek futtatása vagy a pillanatnyi folyamaton belül,
vagy új szálként történik meg. Léteznek más kutatási terve-
zetek is, amelyek hasonló elgondolások alapján próbálják a
nagy terhelésnek kitett webkiszolgálók viselkedését javítani
(a *Kapcsolódó címek* között lásd az „A Scalable and Explicit Event
Delivery Mechanism for UNIX” című írást).

Az eseményközpontú szemlélet legfontosabb előnye az, hogy
az események és a szálak kezelését egyetlen alrendszerrel oldja
meg. Ebből következik, hogy teljes ellenőrzést enged az erő-
források felhasználása felett.

Az eseményalapú rendszereknél mindig a teljesítmény javítása
a cél. Ha az eseménykezelést leválasztjuk az alkalmazásról, az
a különféle memóriafoglalási minták alkalmazása vagy az üte-
mező döntéseinek befolyásolása révén magasabb fokú lokalitást
tesz lehetővé. A nem szigorúan valós idejű válaszadásokat pél-
dával olyan módon lehet megvalósítani, hogy a folyamatok fon-
tosságát (priority) a várakozó események száma határozza meg.
Az egyre nagyobb teret nyerő szemlélet a többszálú rendszerek
bonyolultságához képest sokkal egyszerűbb és természetesebb
programozási stílust teremt. Hatékonyasága látványosan meg-
mutatkozik a többrétegű programrendszerek fejlesztésekor,
amelyeknél az egyes rétegek a felsőbb szintűek számára nyúj-
tanak szolgáltatásokat. Az ilyen jellegű rendszerek az osztott
alkalmazások területén teljesen megszokottak.

A 2. ábrán egy jellegzetes elosztott, eseményvezérelt modellre
épülő alkalmazás működése látható. Több programösszete-
vőből áll, és az alkalmazás minden rétegét egy folyamat való-
sítja meg. Az osztott alkalmazásoknál azonos és eltérő szintek
között, távolra és helyben egyaránt jelentős adatforgalommal
kell számolni.

Ezeknek az alkalmazásoknak sokszor olyan szolgáltatásokat kell
nyújtaniuk, amelyek a világ bármely pontján kiváló teljesítmény-
nyel üzemeltethetők. Alapvető, hogy az alkalmazások kihasznál-
ják a rendelkezésre álló eszközerőforrásokat, hogy a rendszer

2. ábra Egy többrétegű, osztott alkalmazás, amit két processzoron
futó, eseményalapú modell feldolgozásával terveztek. Minden réteg
egyetlen szálból áll, az alkalmazás összetevői közötti adatscere szinkron
(folytonos vonalak) és aszinkron (szaggatott vonalak) lehet

képességeit tekintve lineáris méreteződésre legyenek képesek.
Már a programok tervezésekor gondoskodni kell arról, hogy
holtpontok vagy versenyhelyzetek ne alakulhassanak ki az
összetevők között. Az ilyen jellegű tervezési hibák végzetes
hatást gyakorolnának a rendszerre. Többszálás megközelítést
alkalmazva nehéz az ilyen helyzeteket elhárítani, a nagyszámú
lehetséges élethelyzet miatt ugyanis túlságosan bajos felismerni
és feloldani őket. Eseményalapú megközelítést alkalmazva ke-
vesebb meghibásodási pont kerül a rendszerbe, mivel az aszinkron
módon indított szálak számát folyamatosan kézben tartjuk.
Könnyebben biztosítható a kezelők futtatásának osztatlansága
is, hiszen az alrendszer a rendszermag részét képezi.

A gépek erőforrásai korlátozottak, az elindítható folyamatok
száma ugyancsak véges. Bejegyzéskor mód nyílik a futtatni
kívánt kezelő kiválasztására. Így olyan alkalmazások készíthe-
tők, amelyek a terhelés növekedésekor is üzembiztosak marad-
nak. Az alkalmazások szempontjából elsősorban a soros és az
aszinkron kód keverésének lehetőségét érdemes kiemelni.
Ha ezt sikerül elérni, akkor olyan alkalmazásokat lehet ter-
vezni, amelyek képesek mindkét szemlélet jó tulajdonságainak
a kihasználására.

KAPCSOLÓDÓ CÍMEK

- G. Banga és mások „A Scalable and Explicit Event Delivery Mechanism for UNIX”, USENIX Annual Technical Conference, 1999. június, 253–265. oldal
- R. Bhoedjang és mások „Friendly and Efficient Message Handling”, 29. Annual Hawaii International Conference on System Sciences, Hawaii, USA, 1996. január, 121–130. oldal
- J. Lemon „Kqueue: A Generic and Scalable Event Notification Facility”, FreeBSD Project.
- D. Libenzi „./dev/epoll” ➔ <http://www.xmailserver.org/linux-patches/nio-improve.html>
- J. Ousterhout „Why Threads Are a Bad Idea”, USENIX Technical Conference, 1996. január 25.
- T. von Eicken és mások „Active Messages: A Mechanism for Integrated Communication and Computation” 19. International Symposium on Computer Architecture, Ausztrália, 1992. május, 256–266. oldal
- Linux AEM honlap ➔ <http://aem.sourceforge.net>
- The Open Group, „Posix Asynchronous I/O”, The Single UNIX Specification ➔ <http://www.opengroup.org>
- OSDL CGL (Open Source Development Lab – Carrier-Grade Linux) ➔ <http://www.osdl.org/projects/cgl>

Eseményalapú keretrendszert alkalmazva a szolgáltatók a szolgáltatást csak a legkisebb mértékben zavarva végezhetnek dinamikus erőforrás-átcsoportosítást. Az eszközök cseréjét és a programok frissítését üzem közben, a rendszer újraindítása nélkül kell elvégezni. Az osztott alkalmazások nagyszámú, egymással párbeszédet folytató összetevőből épülnek fel, az ilyen programok frissítése pedig roppant kényes művelet. A távközlési rendszereknél az összes szolgáltatás rendelkezésre állásának el kell érnie a 99,999 százalékot. A szolgáltatások nem állíthatók le a karbantartások idejére, hiszen ez más szolgáltatói rendszerek működését is befolyásolná, az előfizetőkről nem is beszélve. A programfrissítéseket lépcsőzetesen kell elvégezni. Az eseményalapú alrendszerek lehetővé teszik, hogy az osztott alkalmazásokat ilyen képességekkel ruházzuk fel. Mint a 2. ábrán is látható, a programrétegek között nincs közvetlen függőség, ha az adatcserék aszinkron módon folynak, tehát az alkalmazás egyes részeinek cseréje a teljes rendszer megzavarása nélkül is végrehajtható.

Összegzés

Egy eseményalapú alrendszer alapján újfajta programozási modellt állíthatunk fel, amelynek a segítségével a fejlesztők egyedülálló, nagy teljesítményű környezetet teremthetnek a folyamatok aszinkron végrehajtásához. Természetesen a soros programozási stílustól gyökeresen eltérő szemléletet kell elsajátítani, ám a programfejlesztés szempontjából sokkal jobban áttekinthető keretrendszer bőségesen kárpótol mind-azért. A bonyolult programösszetevők egybeépítése és együttműködése is egyszerűbbé válik.

Egy ilyen alrendszer legfontosabb erénye az, hogy képes az aszinkron és a szinkron programkód egyesítésére ugyanabban az alkalmazásban – sőt a kétféle típus akár ugyanazon az eljáráson belül is elegyíthető. A kevert modellt alkalmazva – a tényleges környezettől függően – mindkét szemlélet előnyei kihasználhatók. Az újfajta modellt elsősorban biztonságos alkalmazások fejlesztésekor, illetve küldetéskritikus alkalmazások hosszú távú támogatásakor érdemes használni. Következő írásomban bemutatom, hogy az AEM-nek a Linux-rendszermagban történt megvalósításával hogyan vált elérhetővé az új modell támogatása, illetve mi módon használhatjuk fel alkalmazások fejlesztésekor.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom az Open Systems Lab munkatársainak, amiért átnézték az írásomat és segítették a megjelenését; *Laurent Marchand*-nak az Ericsson Research Canadától hasznos megjegyzéseiért, illetve *Philippe Meloche*-nak, a Sherbrooke University hallgatójának.

Linux Journal 2003. július, 111. szám

Frederic Rossi

(frederic.rossi@ericsson.ca) Az Ericsson Research Open Systems Lab laboratóriumának kutatója a kanadai Montrealban. Részt vesz azokban a kutatásokban, amelyeknek eredményeképpen olyan rendszermag-összetevőket készítenek, amelyek lehetővé teszik egy távközlési szintű operációs kifejlesztését.

